

ІНФОРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

Кніга ноша №8

ЗАСНАВАЛЬNIКІ: ГА"САЮЗ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ", МГА"ЗБС"БАЦЬКАЎШЧЫНА"

■ АЎТОГРАФ

Алесь РАЗАНАЎ: «Паэзія мае быць істотнай...»

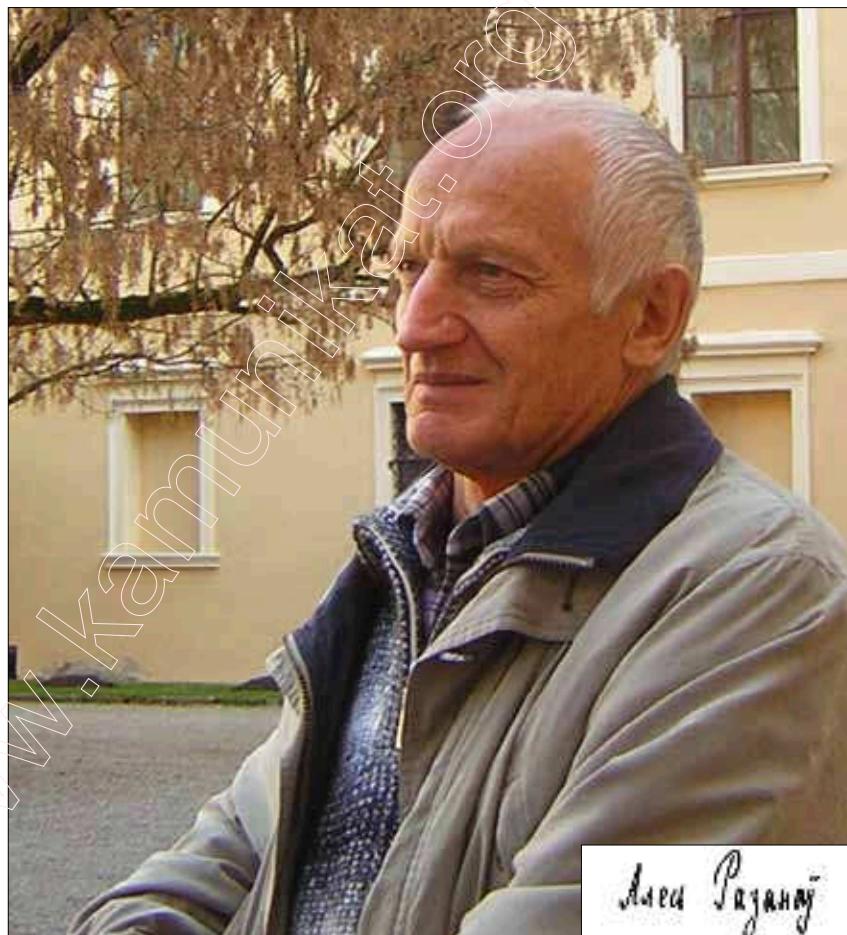
– Шаноўны Алесь Сцяпанавіч, чытачам палюбіліся вашыя кнігі з так званай серыі «яйкаквадратай». Іх дапоўнілі летась кнігі «Воплескі даланёю адною» і «З апокрыфа ў канон», сёлета – «І потым нанава пачаць» і «З Вяліміра Хлебнікава». Вы дужа плённа супрацоўнічаце з выдавецтвам «Логвінаў». Цікава, а якая кніга будзе наступнай?

– Наступная кніга будзе на нямецкай мове, гэта – *Wortdichte*; яны збліжаныя з айчыннымі вершаказамі і, як вершаказы, перакладу не паддаюцца. Але таму, што ўспоены мовай, якую я асвойваў навабмацак, яны валодаюць сваімі асаблівасцямі, і візуальны штталт у іх відавочнейшы.

– Дзякуючы найперш Вам, у беларускай паэзіі існуе такое паняцце як аўтарскія жанры. Вершаказы, квантэмы, пункціры, вэрсэты, зномы, злёсы, узнаўленні... А вам самому які жанр найбольш мілы, любы?

– Яшчэ адзін жанр не названы, ён адно запачаткованы – тварасловы, творы ў адно слова. Ствараць іх – раяцца з усёй мовай. Яны могуць быць для шырокага ўжытку, як «зайгітары», для неширокага – як «сутва», а то і для асабістага...

Ва ўсіх жанрах, што тут назваліся і не назваліся, ёсьць нешта выключнае і мне дараюое, але цяпер, здаецца, на першы план выходзяць зномы – у іх ёсьць тое, што яшчэ дарэшты не вы-

явілася і не ўцелянілася, свой сінтэз, і ён хоча выявіца і ўцеляніца.

– У адным з інтэрв'ю Вы сказали, што перш за ўсё паэзія павінна

быць паэзія... А якая паэзія сёння? У чым вам бачыцца роля сучаснай паэзіі?

– Шмат вершаў, мала творчасці... Творчасць у самой сваёй з'яве відушчая, і калі яна дзейсніца, яна сама адказвае на пытанне, якой мае быць паэзія. Неад'емная ўмова – зайсёды, а цяпер асабліва, паэзія мае быць істотнай.

– Вядома ж, Вы сочыце за творчасцю літаратурнай моладзі. Якая яна, будучыня беларускай літаратуры?

– Вольная ад імітацыі.

Даведка «Кніганошы»:

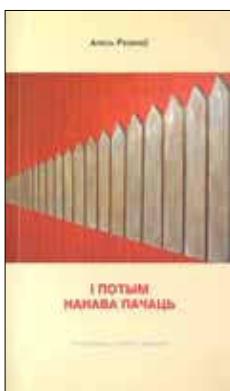
Алесь Разанаў – празаік, паэт, перакладчык. Аўтар зборнікаў паэзіі «Адраджэнне», «Назаўсёды», «Каардынаты быцця», «Шлях-360», «Вастрыё стралы», «У горадзе валадарыць Рагвалод», «Паліянне ў райскай далине», «Wortdichte» (на-нямецку), «Кніга ўзнаўленняў», «Лясная дарога: вэрсэты», «Каб мелі шчасце ўваскрасаць і лётаць: паэмы», «Дождж: возера ў акупунктуры: пункціры», «Пчала пачала паломнічаць: вершаказы», «Сума немагчымасцяў: зномы», «Воплескі даланёю адною: пункціры», «З апокрыфа ў канон: гутаркі, выступленні, нататкі». Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы (1990) за книгу паэзіі «Вастрыё стралы». Нарадзіўся ў 1947 годзе ў вёсцы Сялец Бярозаўскага раёна Берасцейскай вобласці. Жыве ў Мінску.

■ МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА

Разанаў Але́сь. З Вяліміра Хлебніка́ва: паэзія. – Мінск: Логвіна́у, 2011. – 76 с.

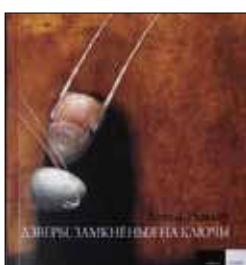
Кніга – білінгва: у ёй змешчаны вершы Вяліміра Хлебніка́ва ў мове арыгіналу і «з», здзейсненныя Але́сем Разанавым у беларускай мове. Паэзію В. Хлебніка́ва перакладаць немагчыма, таму А. Разанаў не перакладае вершы, а «здзяйсняе» – спаборнічае з аўтарам і на аснове яго вершаў перастварае іх на беларускай мове, у чым можна пераканацца, парадыёнаўшы верш «Павысыпалаіся з межа» з арыгіналам.

Разанаў Але́сь. І потым на́нава пачаць: квантэмы, злёсы, вершы. – Мінск: Логвіна́у, 2011. – 102 с.

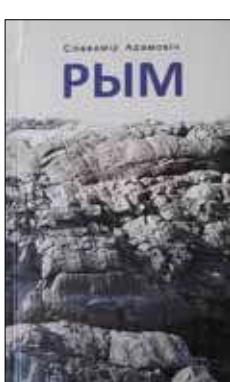
«Квантэма, злёса, верш... – творы, што сабраліся ў гэтай кнізе, сваімі каранямі скроўоўца ў глыб пачатку, сваімі галінамі – у яго вышыню», – адзначаеца ў анататыўнай да кнігі. Сапраўды, гэтая кніга, нібы падсумаванне, утрымлівае вершы, што былі напісаны ў пачатку шляху і тыя, што «урэчаісніліся» зусім нядайна. А назыву кнізе даў радок з вядомага ўсім верша, што пакідае чытача ў чаканні новых твораў:

... я маю права
ўсё закрэсліць
і потым нанава пачаць. (1964)

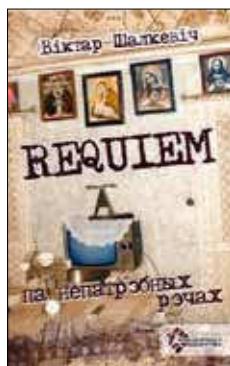
Рыжкоў Віта́ль. Дзвёры, замкнёны на ключы: вершы. – Мінск: Логвіна́у, 2010 – 108 с.

Першая кніга вершаў Віталя Рыжкова змяшчае выбраныя тэксты, напісаныя ў Магілёве і Мінску з 2002 па 2010 год, асобны раздзел склалі паэтычныя пераклады. На аўдыёдадатку да кнігі змяшчаюцца пакладзеныя на музыку вершы і пераклады ў непаўторным выкананні аўтара і перакладчыка.

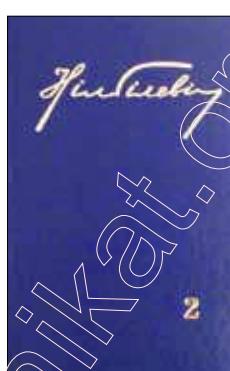
Адамовіч Славамір. Рым: выбраныя вершы. 2002 – 2010. Беларусь – Нарвегія: вершы. – Мінск: Медысонт, 2011. – 108 с.

Вершы Славаміра Адамовіча па-ранейшаму закранаюць адвечна хвалуючыя душу чалавечую пытанні кахання, волі, ладу ў грамадстве і лёсу Бацькаўшчыны. На паэтычнай ніве яны выяўляюць арыгінальнага і адметнага сваім майстэрствам аўтара. Назва кнігі адпавядае аднайменнаму вершу, які ўключаны ў гэтую кнігу. Як тлумачыць сам аўтар, ён хацеў «даць другое жыццё беларускаму слову «рым». Яно азначае стан неспакою, рымець – выказваць неспакой, хвалявацца».

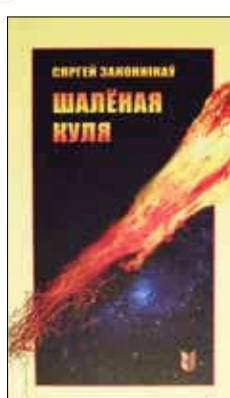
Шалкевіч Віктар. Requiem па непатрэбных рэчах: проза. – Гродна: Гарадзенская біблія-тэка, 2011. – 100 с.

«Рэквіем...» – гэта дваццаць эсэ Віктора Шалкевіча. Як адзначае сам аўтар, «у кожнага чалавека знайдуцца ў хаце дзесяць дваццаць рэчаў, якія абсалютна непатрэбныя, але расспачаца з якімі няма сілы. Гэтая сціплая кніга – адначасова і падзяка, і вечная памяць тым рэчам, малым мы гадаваліся, якія калісьці былі і вялікім, сярод якіх патрэбныя і ўсіх нас зрабілі такімі, якімі мы ёсць цяпер, а не іншымі». Выданне праілюстравана здымкамі з прыватнага альбома аўтара.

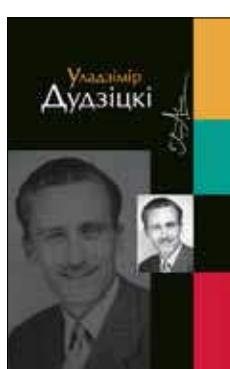
Гілевіч Ніл. Збор твораў у 23 тамах. Том 2: паэзія. – Мінск, 2010. – 496 с.

У другі том збору твораў Народнага паэта Беларусі ўвайшлі лепшыя, на думку аўтара, вершы лірычнага і ліра-эпічнага характару, напісаныя ў перыяд з 1991 па 2010 год – за 20 гадоў творчай працы. Гэты перыяд – ад першых гадоў незалежнасці Беларусі да нашых дзён – адзін з самых плённых у творчасці Ніла Гілевіча. Ноўвая кніга – працяг задуманага аўтарам Збору твораў у 23-х тамах, які славуты паэт выдае за свой кошт.

Законнікаў Сяргей. Шалёная куля: вершы пяці гадоў. – Мінск: Зміцер Колас, 2010. – 104 с.

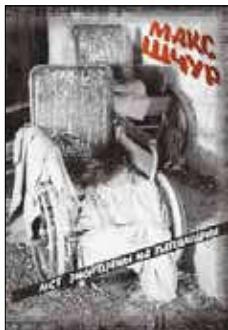
Новая кніга Сяргея Законнікаў «Шалёная куля» перадае пачуцці чалавека, які жыве ў дынамічным і трывожным XXI стагоддзі. Аўтар автострана адчувае еднасць не толькі з роднай Беларуссю, са сваім народам, чыёй будучынай шчыра, па-сыноўску заклапочаны, але і з вялікім светам. Усё, што закране яго сэрца дома і ў вандроўках па планете, прыходзіць у паэзію. Адны з лепшых старонак кнігі прысвячаныя знакамітаму беларусу – Барысу Кіту, стагоддзе з дня нараджэння якога паэт адзначаў паэмай «Per aspera ad astra».

Дудзіцкі Уладзімір. Творы. Укладанне, прадмова і бібліографічны каментарый Л. Юрэвіча. – Мінск: Лімарыус, 2010. – 400 с.

Гэты збор твораў Уладзіміра Дудзіцкага (нар. 1911) з'яўляеца першым у Беларусі і найбольш поўным на сёння выданнем творчай спадчыны беларускага літаратора-эмігранта, што нарадзіўся ў в. Дудзіцы (сёння Пухавіцкі р-н). Пакінуўшы радзіму ў 1944 г., аўтар прайшоў шлях праз Аўстрыю ў Вену.

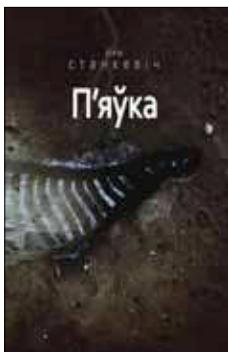
несуэлу, ЗША, Германію і зноў ЗША, дзе ягоны след згубіўся. Выданне гэтага збору твораў мусіла б стаць сапраўдным «вяртаннем» Уладзіміра Дудзіцкага ў Беларусь.

Шчур Макс. Ліст, знойдзены на папялішчы: апавяданні.
– Познань: Белы Крумкач, 2011. – 203 с.

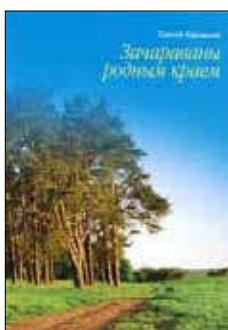
«Гэтая кніга – вынік пэўнай стомленасці ад літаратуры, ад змагання з ёю ці «за» яе, свайго кшталту капітуляцыі: як мінімум, пацверджаннем вядомага тэзісу, што «уёсё вартая ўжо было створана» – нездарма значную яе частку складаюць літаратурныя пародыі, выраз пашаны і зайдрасці да маіх

улюбёных аўтараў мінулага стагоддзя, імёны якіх залішне вядомыя, каб іх называць» – адзначае аўтар у прадмове да кнігі.

Станкевіч Юры. П'яўка: раман. – Мінск: Галіяфы, Каўчэг, 2010. – 284 с. – (Другі фронт мастацтваў).

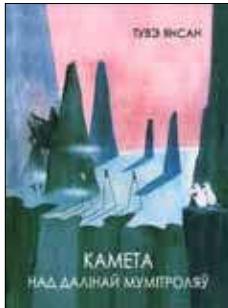
Вострасюжэтны раман-папярэджанне Юры Станкевіч стварыў у жанры антыутопіі – абсалютна новай з'явы ў сучаснай беларускай літаратуры. Аўтар скроўвае чытача ў 2050 год – час, калі чалавецтва, спасцігнушы шэраг тэхнагенных і экалагічных катастроф, хістаецца і трымціць перад іх наступствамі. У цэнтры наватарскага твора-прычты, напісанага аўтарам у звыклай для яго дакладнай і жорсткай форме, – магчымы лёс краіны, а таксама лёс дваіх закаханых, што спрабуюць супрацьстаяць ўсімі сілам жыцця.

Карыцька Сяргей. Зачараваны родным краем: зборнік вершаў. – Мінск: Тэхналогія, 2010. – 212 с.: іл.

Зборнік змяшчае вершы, прысвечаныя Радзіме, блізкім, сябрам і калегам. Творы прасякнутыя любоўю да Бацькаўшчыны, павагай да продкаў, перажываннем за дарагіх людзей. Аўтар шчыра гаворыць з чытачом пра тое, што набалела, што хвалюе, і спадзяеца

на яго разуменне. Для шырокага кола чытачоў.

Янсан Тувэ. Камета над далінай мумітроляў. Пераклад з шведскай Насты Лабады і Алесі Башарымавай; ілюстрацыі Тувэ Янсан. – Мінск: Зміцер Колас, 2011. – 154 с.: іл.

Гэтая казачная аповесць – другая з серыі кніг, прысвечаных мумітролям, чароўным і забаўным істотам, прыдуманым і намаліваным выдатнай фінскай пісьменніцай і мастачкай Тувэ Янсан (1914–2001). Адрасуеца дзесятам малодшага школьнага

ўзросту, а таксама ўсім аматарам і заўзятарам мумітроляў. Выдаўцы абяцаюць выхад у хуткім часе новых кніг пра мумітроляў па-беларуску.

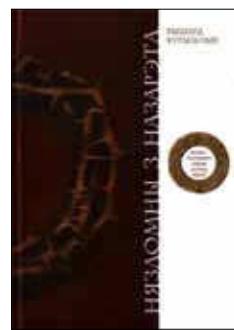
Керэн-Кроль Шмуэль. Мулік-жулік. Пераклад з англійскай Ганны Чакур. – Мінск: Логінаў, 2010. – 212 с.

У гэтай аўтабіографічнай аповесці аўтар не толькі распавядае пра свой лёс – лёс габрэйскага хлопчыка сіраты, усю сям'ю якога закатавалі немцы і іх прыспешнікі, пра свае блуканні па пасляваенных дзіцячых дамах, па свеце, па ўласным жыцці – Шмуэль Керэн-Кроль спрабуе адшукаць хача б кропельку сэнсу ў існаванні паміж людзьмі няянісці, зрады, жадання забіваць. Аўтар аглядаеца на ўласнае жыццё з сумам, шчырасцю і нават з пэўнай доляй збытэжанасці, дапаўняючы свой расповед уласнымі філософска-правакацыйнымі назіраннямі, а таксама адной-дзвюма прытчамі. Усё гэта большасць людзей назвала б проста нявыдуманай гісторыяй – але для таго, каб расказаць яе шчыра, патрэбная сапраўдная мужнасць.

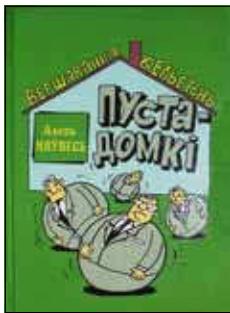
Шміт Катрын. Ты не памрэш: раман. Пер. з нямецк. Бахарэвіч А. – Мінск: «Макбел», 2011. – 264 с. – (Бібліятэка нямецкай літаратуры)

Гэлена Везэндаль не ведае, што з ёй. Яна прыходзіць у прытомнасць у бальніцы з праваламі ў памяці, страціўши здольнасць размаўляць і кантраляваць сваё цела. Па дарозе назад да жыцця яна сутыкаецца з чужою жанчынай, якою была некалі яна сама, са шлюбам на мяжы разрыву і дзецимі, якія былі гатовы ісці сваёю дарогай, але цяпер, заблытаўшыся, спынілася. Гэты ні на што не падобны раман захоплівае дзякуючы сваёй унутранай дынаміцы і асабліва дзякуючы пераканаўчаму аповеду пра тое, як чалавек наноў вучыцца размаўляць. Раман узнагароджаны Нямецкай кніжнай прэміяй.

Курыльчык Рышард. Нязломны з Назарэта: аповесць. Пераклад з польскай Анатоля Бутэвіча; ілюстрацыі Паўла Татарнікава. – Мінск: Кавалер, 2010. – 80 с.

У аповесці распавядаецца пра апошнія гады зямнога жыцця Ісуса Хрыста. Гэта – захапляльны мастацкі твор, арыгінальны як паводле зместу, так і па форме. Падзеі трох гадоў зямнога жыцця Ісуса Хрыста асвяляюцца ў розных па памеры раздзелах аповесці – «дванаццаці гадзінах». Адзінаццаць з іх надзвычай насычаны інфармацыяй, а апошняя – «гадзіна дванаццатая» – не мае тэксту. І ў гэта аўтарам закладзены глыбокі філософскі сэнс: эпіграф аповесці прымушае асабліва задумацца на апошнія гадзіні: каго яна сапраўды забівае, у чым сэнс ахвярнай смерці Ісуса Хрыста на крыжы, што ёсць жыццё чалавека і для чаго ён жыве. Урэшце, што ёсць час, яго гадзіны ў жыцці чалавека, і што ёсць час Збавіцеля.

Няўесь Алеся. Пустадомкі: вершаваныя фельетоны. – Смоленск: Універсум, 2011. – 431 с.

У чарговую книгу Алеся Няўеса ўвайшлі фельетоны, напісаныя ў 2010 годзе. Гратэск, метафарычнасць, дасціпнасць, лёгкі стыль – усё гэта ўласціва творам аўтара. З творамі са сваіх папярэдніх кніг аўтар прапануе пазнаёміца на сایце www.alesnauwes.com.

Леденев Віктар. Очкі: п'есы, рассказы, стихі. – Мінск: Ковчег, 2010. – 316 с.

У творчасці вядомага пісьменніка, чалавека з незвычайнім лёсам Віктора Ледзянёва цесна і часам сапраўды мудрагеліста перапляліся багаты жыццёвы вопыт аўтара і ўмелая выдумка. У яго драматургіі, прозе і пээзіі знайшло адбітак усё, што так блізка Віктору Ледзянёву, і чаму ён ніколі не зраджваў: любоў да людзей, святая памяць, праўдзівасць

і гонар, які яго героямі гатовыя адстойваць нават цаной уласнага жыцця, будучы гэта салдаты мінульых ці гіпатэтых войнаў, вялікія музыканты ці радавыя дэтэктывы, юнакі ці выбеленымі сівізнамі мудрацы.

Жырандоля: літ. альманах Брасцкага абл. аддзял. Саюза бел. пісьменнікаў, №3, 2010. – Брэст: «Брасцкая друкарня», 2010. – 320 с.

Як вігор, імчыць час. І заснаваны, выпестаны Ніна Мацяш літаратурны альманах Брасцкага аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў «Жырандоля» вось ужо другі раз без Яе «з болем аб Беларусі пяе». Ні на краплю не парушана традыцыя, закладзеная ў пабудову «Жырандолі» слыннай паэтаю з Белаазёрска. Да раздзелаў «Памяць», «Нашы юбіляры», «Мы», «З намі», «Пад небам адзіным», «Для дзетак-малалетак», «Нашы аўтары» дабаўлены раздзел «Яшчэ не выплаканы слёзы» – пра творчасць пісьменнікаў, чия маладосць была апалена вайной. «Жырандоля» №3 выйшла напярэдадні 30-годдзя ўтварэння Брасцкага аддзялення Саюза пісьменнікаў краіны.

■ СВЯТА

Кнігарня «ЛогвінаЎ» – першыя «Ў»годкі

12 лютага выдавецтва «ЛогвінаЎ» пры падтрымцы грамадской кампаніі «Будзьма беларусам!» адсвятковала першыя ўгодкі існавання кнігарні «ЛогвінаЎ». Кожны, хто ў гэты дзень наведаў свята, атрымаў у падарунак ад кампаніі «Будзьма» шыкоўны CD-зборнік, а ўладальнік кнігарні Irap ЛогвінаЎ прадаваў кнігі ўласнага выдавецтва за 50 адсоткаў кошту, а кнігі ад «Будзьма» – са знижкай 70 адсоткаў. Ахвотных набыць кнігу ўлюбёнага аўтара было вельмі шмат, таму ўвеселі дзень чарга ў краме не памяншалася.

Святкованне юбілею распачалася з дзіцячага літаратурнага ранішніка пад назвай «Дзіця – разгорнутая кніга». Свае вершы для дзяцей прачыталі Вера Бурлак, Андрэй Хадановіч, Віктар Жыбуль і Анка Упала. Падчас імпрэзы дзеці разам з выступаўцамі спявалі песні, гулялі ў «радочкі», адгадвалі загадкі і нават складалі і чыталі свае вершы.

У зале, дзе была размешчаная міні-фотовыставка Сяргея Ждановіча «Іншы горад», беларускія пісьменнікі зладзілі сапраўднае свята для аматараў літаратуры. Вольга Цвірка зачытала ўрывак з рамана Мікаэлія Ніемі, Уладзімір Арлоў расказаў пра свой апошні зборнік апавяданняў «Ля дзікага поля», Анка Упала прачытала тайтаграму «Падробны паэт», а Аксана Данільчык, Віталь Рыжкоў, Кацярына Зыкава і Андрэй Хадановіч прадэкламавалі свае вершы.

Музичная частка свята распача-

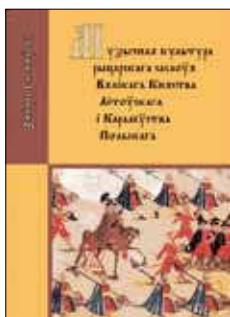
лася з выступу гурта «Босае сонца». Затым пад бурныя аплодысменты на сцэну выйшаў гурт «Рэха». Выступ скончыўся харавым выкананнем песні пра трактар «Беларус», нягледзячы на тое, што ўдзячныя слухачы доўга не хацелі адпускаць музыкаў са сцэны.

Пад вечар свае кампліменты ў адрас кнігарні «ЛогвінаЎ» сказаў філосаф Валянцін Акудовіч, пісьменнік і каардынатор кампаніі «Будзьма беларусам!» Севярын Квяткоўскі, паэтка, празаік і драматург Вольга Гапеева, паэт і празаік Irap Бабкоў.

Пасля заканчэння святковання ўгодак спецыяльна для сайта budzma.org арт-менеджэр кнігарні «Ў» Павал Касцюковіч расказаў пра далейшыя планы: «Мы хочам зрабіць так, каб пісьменнікі стаялі за прылаўкам ірай пакупнікам не свае ўласныя кніжкі, а кнігі іншых пісьменнікаў. Таксама мы плануем праводзіць месячнікі, прысвечаныя літаратурам краіны свету. Напрыклад, польскай ці нямецкай. Так што запрашаем усіх да нас».

**Алесь Ёрш,
Настасся Міхайчык.**

■ НАВУКА/ПУБЛІЦЫСТЫКА/ДАВЕДНІКІ

Музычная культура рыцарскага саслоўя Вялікага Княства Літоўскага і Каралеўства Польскага. Зміцер Сасноўскі. – Мінск: Кнігазбор, 2010. – 136 с.

Рыцарскае саслоўе ВКЛ і Польшчы мела багатую музычную культуру, якая развівалася ў шчыльных контактах з актуальнімі тэндэнцыямі ў єўрапейскай музыцы і ў сувязі з музычнай культурай іншых пластоў грамадства ВКЛ і Рэчы Паспалітай.

«Падрыхтоўка рыцара абавязкова ўключала засвяенне комплексу сігналаў, неабходных для вайсковага побыту, вартавой службы і арганізаванага ўзбелу ў бітвах. Пра каштоўнасць вайсковых музыкаў сведчыць тое, што пры абмене ваенапалоннымі музыкаў запічвалі да афіцэрэй», – адзначыў аўтар у прадмове.

У кнізе разглядаюцца розныя праявы музычнага жыцця рыцараў: сігнальная музыка, баявая духоўная музыка, паходныя капэлы, парадныя вайсковыя аркестры, а таксама рыцарскі эпас, духоўная і свецкая рыцарская паэзія. Асобны раздзел прысвечаны музыцы, якая гучала ў рыцарскім асяроддзі ў мірны міжваенны час. Разглядаюцца сялянскія фальклорныя жанры, прысвечаныя рыцарскай тэматыцы, такія як гістарычныя песні, народныя і гістарычныя балады, казацкія песні, лірніцкія спевы.

Піавар Мікалай. Краязнаўцы Віцебшчыны другой паловы ХХ–пачатку ХХІ ст. Бібліяграфічны даведнік. – Мінск: Кнігазбор, 2010. – 372 с.

Гэтая кніга – працяг выдадзенага ў 2006 г. даведніка «Даследчыкі Полацка-Віцебскай дайніны XVI ст. – 1944 г.». Утрымлівае інфармацыю пра больш за 570 асобаў: краязнаўцаў-аматараў, музейных работнікаў, архівістаў, бібліятэкараў, журналістаў, наст-

таўнікаў, выкладчыкаў ВНУ, навукоўцаў і працаўнікоў дзяржаўных установ, арганізацый, якія даследуюць гісторыю і культуру Віцебшчыны ў адміністрацыйных межах сучаснай Віцебскай вобласці. Прыводзіцца бібліяграфія краязнаўцаў. У якасці ілюстрацый змяшчаюцца фотаздымкі даследчыкаў, іх працаў.

Кніга будзе карыснай для краязнаўцаў, працаўнікоў архіваў, музеяў, бібліятэк, студэнтаў, навучэнцаў сярэдніх навучальных установ, настаўнікаў, туристаў, усіх тых, хто цікавіцца гісторыяй Віцебшчыны.

Віннікова Марыя. Гарсэт, кабат, шнуроўка... Безрукаўка ў беларускім народным строі: практычны дапаможнік. – Мінск: Медысонт, 2010. – 64 с.: іл. – (Майстроўня).

Матэрыялы, змешчаныя ў кнізе, раскрываюць лакальныя адметнасці камізэлькі – адной з частак народнага строю беларускіх жанчын, якая значна ўпłyвала на яго агульны мас-

тацка-пластычны вобраз. У кнізе даюцца схемы крою і кароткія апісанні аўтэнтычных камізэлек, якія дапамогуць пры стварэнні рэканструкцый традыцыйнага беларускага строю і мадэляванні адзення з народнымі элементамі. Кніга адрасуецца ўсім, хто цікавіцца традыцыйным беларускім строем і дызайнам адзення.

Бардах Юліуш. Штуды з гісторыі Вялікага Княства Літоўскага. Пераклад з польскай і французскай М. Раманоўскага і А. Істоміна; уклад. Г. Сагановіч. – 2-е выданне. – Мінск: Медысонт, 2010. – 456 с. – (Бібліятэка часопіса «Беларускі Гістарычны Агляд»).

У кнігу выбраных працаў вядомага польскага вучонага ўвайшлі артыкулы па дзяржайна-прававой гісторыі Вялікага Княства Літоўскага і проблемах нацыятаўвочных працэсаў у Цэнтральна-Усходнім Еўропе. Выданне змяшчае найпаўнайшую бібліяграфію навуковых публікаций гісторыка. Адзінадцаты том кніжнай серыі Бібліятэка часопіса «Беларускі Гістарычны Агляд».

Рада Увэ. Галасы Панямон'я: гісторыя, культура, лёсі аднаго єўрапейскага ашвару. Пер. з ням. мовы А. Пяткевіч, А. Талапіла, М. Уласава. – Мінск: Тэхнаглорія, 2011. – 287 с., [8] арк. іл.

Кніга нямецкага публіцыста і гісторыка культуры Увэ Рады заўрашае ў захаплільнае падарожжа ўздоўж адной єўрапейскай ракі – ад старажытнасці да нашых дзён. Нёман, Немэн, Нямунас, Мэмэль, Неман... Рака, якую перацінаюць межы, якая сама нярэдка была мяжой. Паўсюль на Нёмане сёння адбываюцца пошуки слядоў ужо не «ўласнай» долі ў гісторыі, а єўрапейскай культурнай еднасці. Ці здолее Нёман стаць сапраўды єўрапейскай ракой, ці з'яднае яго новы погляд на гісторию краю? Адказаць на гэтае пытанне пакуль што нялёгка. Для ўсіх, хто цікавіцца єўрапейскай і айчыннай гісторыяй і культурай.

Каралева дакладных навук. Соф'я Кавалеўская. Вольга Гапоненка. – Мінск: Тэхнаглорія, 2010. – 72 с.: іл. – (Наши славутыя землякі. Серыя акадэмічная)

У кнізе апавядаецца пра жыццё і дзейнасць Соф'і Кавалеўской (1850–1891) – матэматыка і механіка, пісьменніцы і публіцысткі, першай у свеце жанчыны-прафесара. Са старонак кнігі паўстает вобраз Соф'і Кавалеўской не толькі як сусветна знанага навукоўцы, але і як чароўнай жанчыны, у якую, па прызнанні сучаснікаў, былі закаханыя многія мужчыны навокал. У кнізе выкарыстаны матэрыялы архіваў, біяграфічныя даследаванні, арыгінальныя працы самой вучонай, успаміны тагачасных дзеячаў навукі.

■ НАВУКА/ПУБЛІЦЫСТЫКА/ДАВЕДНІКІ

Бартушка Марк. Партызанская война ў Беларусі ў 1941–1944 гг. Пераклад з нямецкай Алены Талапілы. – Вільня: Інстытут беларусістыкі; Беласток: Беларускае гістарычнае таварыства, 2011. – 188 с.

Кніга будзе цікавая аматарам самых разнастайных версіяў найноўшай беларускай гісторыі. Тут знайдзецца раздзелы, прысвечаныя калабарантам, нямецкаму тэрору ў

Беларусі, савецкаму партызанску руху, польскому нацыянальному супраціву на беларускіх землях, беларускім нацыянальным проблемам часоў Другой сусветнай, а таксама ўкраінскому і габрэйскому рухам у Беларусі часоў нямецкай акупацыі.

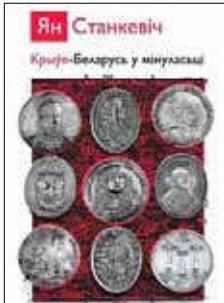
Цікавасць да публікацыі выклікае нават разгромная прадмова, напісаная вядомым даследчыкам беларускага нацыянальнага руху, гарадзенскім гісторыкам Алесем Смаленчуком. Спадар Смалянчук практична ў кожным раздзеле знайшоў процыму супяречнасцяў і недакладнасцяў. А асноўнай памылкай нямецкага гісторыка называў ігнараванне даследаванняў сваіх беларускіх папярэднікаў – Юрый Туранка і Яўгенія Мірановіча.

Разам з тым, «Партызанская война ў Беларусі» заснованая на такіх крыніцах (у першую чаргу, нямецкіх), да якіх беларускія гісторыкі яшчэ не хутка дабяруцца. У дадатак да гэтага – лёгкі, амаль публіцыстычны стыль, уласцівы заходнім гісторыкам, ды маса ілюстрацый.

Віталій Бярнацкі. Паўстанне Хмяльніцкага. Ваенныя дзеяньні ў Літве ў 1648–1649 гг. Пераклад з польскай Антона Кузьміча. – Вільня: Інстытут Беларусістыкі; Беласток: Беларускае гістарычнае таварыства, 2010. – 184 с.

Гэтая праца прысвяченая падзеям літоўскага тэатру ваенных дзеяньняў напрыканцы лета і ўвесны 1648 г. ды ўзімку 1649 г., а таксама летнай кампаніі князя Януша Радзівіла, што завершылася яго на бліскучай перамогай над коннай казацкай арміяй пад Лоевам 30 ліпеня 1649 г. Гэта амаль невядомая тэма не толькі для звычайных «аматаў», якія цікавяцца гісторыяй казацкіх войнай, але і для большасці гісторыкаў. У ранейшых публікацыях пра пачатак паўстання Хмяльніцкага гэтыя падзеі часта або толькі згадваюцца, або папросту абмінаюцца. Між тым выслікі Вялікага Княства Літоўскага і асабіста князя Януша Радзівіла ў пэўнай ступені паспрыялі паспяховаму заканчэнню кампаніі войскамі Кароны і падпісанню збораўскай дамовы. Праца спрабуе запоўніць гэты прагал.

Станкевіч Ян. Крыўя-Беларусь у мінуласці. Гістарычныя творы. Выданне другое, папраўленое. – Вільня: Інстытут беларусістыкі; Беласток: Беларускае гістарычнае таварыства, 2010. – 772 с.

У том увайшлі гістарычныя творы Яна Станкевіча (1891–1976), напісаныя паміж 1930 і 1976

гадамі. Пераважная большасць тэкстаў была раней недаступная беларускаму чытачу.

У выданні змяшчаюцца тэксты, якія былі ім і яго выдаўцамі апублікованыя на беларускай мове з 1930 і да 1978 (іх падрабязнае бібліографічнае апісанне даецца ў «Каментарах»), у тым ліку выдадзены падчас другой светнай вайны на тэрыторыі, занятай нямецкімі войскамі, «Курс гісторыи Крывії-Беларусі» (1941) і «Крыўя-Беларусь у мінуласці» (1942).

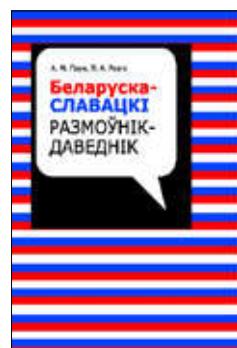
Стужынская Ніна. Беларусь мяцежная. З гісторыі ўзброенага антысавецкага супраціву ў 1920-я гг. – Вільня: Наша бу́дучыня, 2011. – 384 с.: іл. – (Неизвестная история).

Кніга прысвяченая малада-следаваным і малавядомым падзеям беларускага супраціву – Слуцкаму паўстанню, дзеянасці антысавецкай партызанкі ў 20-я гады XX стагоддзя, выдатным асобам таго часу. Аўтарка знайшла і выкарыстала шмат раней невядомых крыніцаў, у тым ліку і дакументы ДПУ, прыватныя лісты, успаміны ветэранаў. Яна дакладна абаўяргае міф камуністычнай пропаганды аб тым, што беларускі народ падтрымліваў бальшавіцкі рэжым.

Прэс-фота Беларусі 2010. Альбом фатаграфій пераможцаў конкурсу «Прэс-фота Беларусі 2010». – Каўнас: Arx Baltica, 2011. – 144 с. На беларускай, рускай, англійскай мовах.

«Альбом» – вынік першага ў гісторыі конкурсу фотажурналістаў, своеасаблівы зрэз прафесійнага майстэрства беларускіх фатографаў, што працуяць у сферы медыяў, – гаворыцца ў звароце арганізатораў конкурсу. У конкурсе «Прэс-фота Беларусі 2010» узялі ўдзел 96 фатографаў, якія рэпрэзентуюць як дзяржаўныя, так і недзяржаўныя медыі. Сярод пераможцаў пераважную большасць складаюць фатографы, што жывуць і працуяць у сталіцы, але ёсць лаўрэаты – прадстаўнікі рэгіёнаў.

Гізун Алеся, Рааго Павел. Беларуска-славацкі размоўнік-даведнік. Прадм. Сэрватка Марыян. – Мінск: Радыёла-плюс, 2011. – 216 с.: фат. – (Серыя «Беларускія Еўрапазмоўнікі»).

Беларуска-славацкі размоўнік-даведнік прызначаецца найпершым, хто выязджаете ў Славацку ў камандзіроўку, на адпачынак, турысты. У выданні ўключаны найбольш пашыраныя слова, выразы і фразы, згрупаваныя па тэматычных раздзелах. Раздзелы ўтрымліваюць тэматычныя слоўнікі, а таксама практичныя парады, каментары і даведкі, якія нясуць карысныя звесткі і інфармацыю. Утрымлівае размоўнік-даведнік і практичную транскрыпцыю. Выданне адрасуеца ўсім, хто цікавіцца славацкай і еўрапейскай мовай, гісторыяй і культурай.

Знайсці свой шлях...

Данута Бічэль. Мост святога Францішка: успаміны.
– Мінск: Медысонт, 2010. – 290 с.

«Мост святога Францішка» – новая книга ўспамінаў Дануты Бічэль. Ад папярэдняй – «Хадзі на мой голас», яна адрозніваецца найперш героямі. У першай кнізе аўтар успамінае сваіх вялікіх сяброў, настаўнікаў такіх, як Чэслай Мілаш, Аляксей Карпюк, Наталля Арсененава, Ларыса Геніюш... У гэтай жа героямі сталі сябры, знаёмыя, сваякі, блізкія спадарыні Дануце людзі. Вядома ж, ёсьць герой, агульны для дзвюх кніг: сям'я Геніюшаў, Уладзімір Караткевіч, Аляксей Карпюк, аднак аповеды пра іх зусім іншыя, аўтарка нібы перапыняе сама сябе і, каб не паўтарацца, ставіць умоўнае шматкрап'е ў мясцінах аповеду, якія перакрыжоўваюцца з папярэдняй кнігай.

Нават пішучы прозу, Данута Бічэль застаетца паэткай. Прыгажосць вобразу, трапнасць парайонння, спецыфічны падбор лексікі, містычнасць (рэальная ці ўяўная) некаторых падзеяў у комплексе з народнымі песнямі, баладамі, хрысціянска-язычніцкімі вершамі-малітвамі-замовамі дадаюць філасофізму і лірычнасці аповедам. Ды і сама структура кнігі цэласная і завершаная: уступ і пасляслоўе, поўныя сімвалізму, дваццаць трэх кароткіх апавяданняў (а калі яшчэ прыгадаць містычны сэнс гэтай лічбы!), аб'яднаныя ў пяць раздзелаў; у кожным аповедзе – свае героя, свае падзеі, але абавязковыя складнікі – сімвалічны ачышчальны дождж, яркае пачуццё ці светлы ўспамін, асабістая выснова аўтаркі.

Нават пішучы прозу, Данута Бічэль застаетца паэткай. Прыгажосць вобразу,

з, трапнасць парайонння, спецыфічны падбор лексікі, містычнасць (рэальная ці ўяўная) некаторых падзеяў у комплексе з народнымі песнямі, баладамі, хрысціянска-язычніцкімі вершамі-малітвамі-замовамі дадаюць філасофізму і лірычнасці аповедам. Ды і сама структура кнігі цэласная і завершаная: уступ і пасляслоўе, поўныя сімвалізму, дваццаць трэх кароткіх апавяданняў (а калі яшчэ прыгадаць містычны сэнс гэтай лічбы!), аб'яднаныя ў пяць раздзелаў; у кожnym аповедзе – свае героя, свае падзеі, але абавязковыя складнікі – сімвалічны ачышчальны дождж, яркае пачуццё ці светлы ўспамін, асабістая выснова аўтаркі.

Аб'ядноўвае асобныя апавяданні яшчэ адзін вобраз – мост. Вось Эрык Загнетаў (тады яшчэ будучы муж) прызначае герайні спатканне на мастку паміж Старым і Новым замкамі, Ларыса Геніюш першы раз прыехаўшы з мамай у Гародню, пераходзіць Нёман па пантонным мосце, сама аўтарка разважае пра тое, што варта было б новы мост у Гародні назваць мостам святога Францішка... «Мост святога Францішка вядзе шляхі ў Еўропу, праводзіць Нёман у мора, а душы людзей – у мора людскіе і ў спрадвечныя нябёсы. Ён злучае жыццё з вечнасцю». Вобраз моста ў цэлым і асобна ўзятага новага моста ў Гародні ў гэтай кнізе набывае моцнае сімвалічнае значэнне. Ён, па сутнасці з'яўляючыся сімвалам прасторавай сувязі (і гэта адзначае аўтарку), узвышаеца па-над пластом штодзённасці і літаральнасці, становіцца сімвалам памяці часоў, пераемнасці меркаванняў, высакароднасці і маральнаі цвёрдасці.

«Мост», сімвалічны (і для нашай літа-

ратурнай традыцыі амаль непазбежны) – паміж вёскай і горадам напаўпрамоўленія прысутнічае ў кнізе. Гарадскія гарадзенскія рэаліі, прасякнутыя таямніцамі гісторыі і звязаныя з персанальнімі ўспамінамі (што больш важна), хоць і дарагі герайні, аднак сапраўды роднымі, цалкам зразумелымі ёй не становяцца. «Назад у вёску дарога перакапана глыбокім ровам», пустэчу ж, што засталася пасля развітання з роднымі краявідамі, пераехаўшы ў горад, былья вяскоўцы «запаўнялі машынай, другія – трантамі, трэція – распустай...». Кожны шукаў свой спосаб «не ўвязнуць у асфальце» і часам, каб «кінуць сэрца праз плот і скочыць услед за ім...», наведваў вёску.

«Мост святога Францішка не належыць адной асобе, ён злучае людзей думкамі, не заганяе ў самоту». Вось так і книга ўспамінаў Дануты Бічэль, распавядаючы пра падзеі мінулага, звязвае часы і пакаленні. Яна паказвае, што важна, як масты, будаваць узаемаадносіны, каб не згубіцца ў шэрым на тоўпе, не застацца аднаму, пры гэтым не памыліцца, знайсці свой шлях, правільна выбраць мост свайго жыцця.

Марына Весялюха.

«Олівер Твіст» загучаў па-беларуску

Дыкенс Чарльз. Олівер Твіст:
раман. Пераклад Яўгена Балясіна,
мастак Анатоль Тадорскі.
– Мінск: Галіяфы, 2010.– 456 с.: іл.

Пераклад класікі – справа высакародная, жыватворная для нацыянальнай літаратуры і надзвычай складаная. Наогул, лічыцца годным, калі існуюць адразу некалькі варыянтаў перакладу нейкага літаратурнага шэдэўра. «Олівер Твіст» па-беларуску загучаў упершыню. Аўтар перакладу Яўген Балясін працаваў над ім штодня на працягу дзвюх з паловай гадоў, праўда, з выданнем выйшла паўза. Але зараз чытач зможа прачытаць

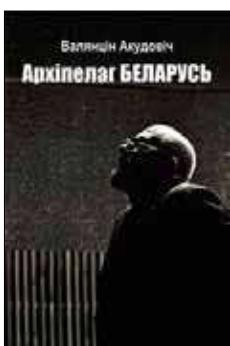
пра лёс ангельскага хлопчыка Олівера, што нарадзіўся ў «працоўні», на мове Купалы, Коласа і Караткевіча... Вядома, што Дыкенс быў выдатным чыталынкам і на незлічоных публічных выступах «выконваў» свае раманы. На «сеансах з Оліверам» зала заходзілася ад рыданняў... Сёння на публічных чытанніх ходзяць не спагадаць, а пацешыцца. Абнадзейвае ў нашу геданічную эпоху, што Дыкенса працягваюць чытаць, экранізаваць, перакладаць. А аднойчы пакахаўшы такую літаратуру, не можаш не ўсвядоміць ніzkага ўзору сучасных вырабаў на падобныя ж душашыпальныя тэмы. Дыкенса, вядома, рекламираваць

бессэнсоўна. Згадаю толькі яшчэ пра адну добрую якасць кнігі – гэта рэальная шанец пачуць, як выдатна можа гучыць сучасная беларуская мова, якія ў ёй ёсць найбагацейшыя магчымасці для перадачы самых тонкіх нюансаў.

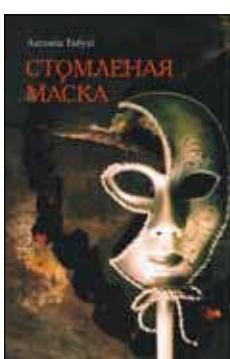
Л. Р.

■ «ДЗЕЯСЛОЎ» РАІЦЬ

Акудовіч Валянцін. Архіпелаг Беларусь: кніга дыялогаў. – Мінск: Галіяфы, 2010. – 240 с. – (Другі фронт мастацтваў).

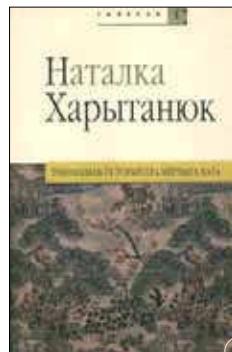
Валянцін Акудовіч сваю новую кнігу склаў з фрагментаў дыялогаў, гутараў, дыскусій, якія, пачынаючы з 1994 года, друкаваліся ў розных часопісах, газетах, на сайтах, гучалі ў эфіры. Такім чынам з асобных астраўкоў склаўся не «архіпелаг», а мацярык, бо кніга атрымалася цэльнай. У ёй шэсць раздзелаў па пэўных тэмах: гісторыя, культура і рэлігія, літаратура, філасофія... І, зразумела ж, – прыватнае жыццё аўтара.

Табука Антонія. Стомленая маска: апавяданні. Пераклад з італьянскай В. Колас. – Мінск: Кнігазбор, 2010. – 167 с.

Апавяданні славутага сучаснага італьянскага празаіка выходзяць па-беларуску асобнай кнігай упершыню. Яны выбраныя для перакладу са зборнікаў «Нязначныя памылкі» і «Робіца» ўсё болей позна». «У першай частцы аўтар задумваеца над ролем выпадку ў нашых лёсах, пра дробныя непарашуменныя, памылкі, што маюць непрадказальныя наступствы,

– гаворыцца ў анатацыі, – а ў другой, у лірычных апавяданнях, напісаных у форме лістоў без адрасата, якія пісьменнік называў размовамі з самім сабой, запрашае ўздзеяненіе і няздзеяненіе падарожы па далёкіх краінах, углядзеца ў далягліды мінулага, тужыць пра немажлівасць спыніць хуткаплынны час, спрабуе растлумачыць самому сабе тое, што сталася відавочным занадта позна».

Харытанюк Наталка. Трынаццаць гісторый пра мёртвага ката: апавяданні. – Мінск: Логвінаў, 2010. – 98 с. – (Галерэя Б).

З творчасцю гэтай маладой пісьменніцы чытачы «Дзеяслова» мелі мацярык пазнаёміцца неаднаразова і станоўча ацаніць яе адметную прозу і эсэістыку. Апавяданні Наталкі Харытанюк друкаваліся таксама ў зборніках «Жанчыны выходзяць з-пад контролю», «Пакахай мяне, калі ласка», «In Вільня Veritas».

Варта прыслухацца да того, што кожа сама аўтарка пра сваю творчасць у адным з першых інтэрв'ю: «Для мяне літаратура – гэта шаптуха, якая дае магчымасць перажыць яшчэ раз тое, што ты не перажыў, ці не змог, ці калісьці прапусціў. Таму тут шмат мараў, іншых шляху таго, што са мной не здарылася, і калі нехта паспрабуе прачытаць, напрыклад, «Мёртвага ката» як гісторыю берасцейскай дзяўчыны, мяне, то гэта будзе няправільна, гэта – не я, гэта – уява, гэта – як шаптуха». Ці не пазнае ў гэтых словаў большасць творцаў сябе пачынаючага...

■ КАНТАКТЫ

Пададзеныя ў бюлетэні кнігі Вы можаце замовіць непасредна ў выдаўцу па наступных контактах:

Кніжныя серыі:

«Бібліятэчка «Дзеяслова»,
«Кнігарня пісьменніка»,
«Бібліятэка «Бацькаўшчыны»,
e-mail: knihanosza@gmail.com,
тэл.: +375 17 200 70 27

«Гарадзенская бібліятэка»,
e-mail: dzmuchavec@gmail.com,
тэл.: +375 29 133 87 17

ІП «Логвінаў»,
e-mail: logvinovpress@mail.ru,
тэл.: +375 29 667 47 57

ПУП «Кнігазбор»,
e-mail: bknika@tut.by,
тэл.: +375 29 772 19 14

ПУП «Радыёла-плюс»,
e-mail: siuchykau@gmail.com,
тэл.: +375 44 561 05 28

СТАА «Медысонт»,
e-mail: medisont@gmail.com,
тэл.: +375 29 623 74 10

Выдавецтва «Галіяфы»,
e-mail: vish@bk.ru,
тэл.: +375 29 678 68 06

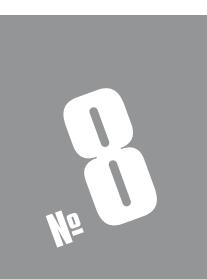
Выдавецтва «Лімарыус»,
e-mail: limarius@yandex.ru,
тэл.: +375 29 679 33 36

ІП «Эміцер Колас»,
e-mail: zkolas@gmail.com,
тэл.: +375 29 623 35 65

«Кнігарня «Наша Ніва»,
e-mail: alaksandradyko@gmail.com,
тэл.: +375 29 872 26 35

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЕНЬ КНІГА НОША

ЗАСНУВАЛЬNIКІ: ГА "САЮЗ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕНNІКАЎ", МГА "ЗБС "БАЦЬКАЎШЧЫНА"

Інфармацыйны бюлетэнь МГА «ЗБС «Бацькаўшчына» і ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў».

Распаўсюджваецца на правах унутранай документацыі.

Наклад 299 асобнікаў. № 8, 12.3.2011.

Адказны за нумар – А. Сачанка.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 15,
220030, тэл./факс: (+375 17) 200 70 27.

E-mail: knihanosza@gmail.com